

ZENON ANDRZEJEWSKI, *Kpt. obs. Władysław Chuchela (1907–1988)*, „Nasz Przemyśl” 2017 nr 2 s. 18-20, portrety, ilustracje

22 sierpnia 1940 r. w miejscowości Bramcote w środkowej Anglii został sformowany trzeci w kolejności polski dywizjon bombowy, który przyjął nazwę 304. Dywizjonu Bombowego „Ziemi Śląskiej” im. Księcia Józefa Poniatowskiego. Jego odznaka przedstawiała spadającą bombę z kokardą RAF-u i polską szachownicę opatrzoną stylizowanymi skrzydłami po bokach oraz numerem 304. Większość wybranych do niego oficerów, podoficerów i szeregowców pochodziła z przedwojennego 2. Pułku Lotniczego w Krakowie i 6. Pułku Lotniczego we Lwowie. Wśród personelu latającego 304. DB jednym z lotników o najdłuższym stażu i doświadczeniu był przemysłanin, kpt. obs. Władysław Chuchela.

Urodził się 3 maja 1907 roku w Przemyślu w dzielnicy Podwinie w domu pod numerem 5 jako syn Jana Chochlińskiego, robotnika dziennego, i Anny z d. Hojło¹.

LATA SZKOLNE

W latach 1913/14 i 1917–1920 uczęszczał do Szkoły Ludowej 4-klasowej Męskiej im. Tadeusza Czackiego w Przemyślu przy ul. Bema 2. Przerwa w na-

¹ Urząd Stanu Cywilnego w Przemyślu, Księga urodzeń Zaszania 1903–1914, s. 698, L. p. 119; akta szkolne oraz list W. Chucheli do autora biogramu z 1 grudnia 1986 r.

uce szkolnej spowodowana była I wojną światową². W roku 1918 rodzina przeprowadziła się na Podwinie pod nr 27. W czasie nauki w szkole ludowej Władysław używał nazwiska „Chuchla”³. Edukację w szkole Czackiego ukończył w roku szk. 1919/20 i 1 września 1920 r. rozpoczął naukę w klasie pierwszej Państwowego Gimnazjum I im. Juliusza Słowackiego w Przemyślu. Od tej chwili Władysław Chuchla figuruje w aktach szkolnych jako „Chuchla” lub „Chuchela”⁴. W roku 1920 rodzina po raz kolejny zmieniła adres zamieszkania, przeprowadzając się na ulicę Ciasną 5, a rok później na Ciasną 8⁵.

Klasę I gimnazjum ukończył Władysław jako prymus z chlubnym wynikiem ogólnym⁶. Do następnych klas przechodził nadal jako uczeń „chlubnie uzdolniony”. W roku 1926 ukończył sześć klas gimnazjalnych, a następnie dwie klasy Liceum Matematyczno-Przyrodniczego i w maju 1928 roku zdał z postępem celującym egzamin dojrzałości⁷.

² W tym czasie rodzina została ewakuowana do Czech.

³ Archiwum Państwowe w Przemyślu (dalej: APP), zespół: Szkoła Podstawowa nr 1 w Przemyślu, Katalogi klasowe z lat 1913/14, 1917-1920, sygn. 15, 18, 19, 20.

⁴ APP, zespół: I Państwowe Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące im. J. Słowackiego w Przemyślu (dalej: IPGiLO), Katalogi główne (dalej: Kat. gł.) z lat 1920/21-1927/28, sygn. 131, 132, 133 „a”, 134, 135, 136.

⁵ W roku 1931 ulica Ciasna została przemianowana na „Karola Prozora”, wybitnego organizatora Powstania Kościuszkowskiego (Tygodnik Przemyski z 20 grudnia 1931 r.).

⁶ APP, zespół: IPGiLO, Kat. gł. z r. szk. 1920/21, sygn. 131.

⁷ APP, zespół: IPGiLO, Kat. gł. kl. VIII z r. szk. 1927/28,

PO MATURZE

17 lipca 1928 r. został powołany do odbycia służby wojskowej w Szkole Podchorążych Rezerwy Lotnictwa w Dęblinie, którą ukończył we wrześniu 1929 r. W październiku tego roku podjął studia na Wydziale Matematycznym UJK we Lwowie, jednak po roku ze studiów zrezygnował i 12 listopada 1930 r. wstąpił do Szkoły Podchorążych Lotnictwa w Dęblinie (zaawansowanej). Przed rozpoczęciem nauki w SPL przeszedł przeszkolenie w 11. kompanii piechoty, na kursie unitarnym w Różanie, w okresie od 1 września do 12 listopada 1930 r.

W dęblińskiej podchorążówce specjalizował się w nawigacji nocnej i bombardowaniu, a od kwietnia do maja 1931 r. odbył kurs pilotażu. Szkołę ukończył 14 sierpnia 1932 r. jako sierżant podchorąży obserwator i 15 sierpnia tego roku został promowany na stopień podporucznika z 38. lokatą (VI Promocja).

W 2. PUŁKU LOTNICZYM

Po promocji został przydzielony do 21. Eskadry Liniiowej 2. Pułku Lotniczego w Krakowie, w której służył do jesieni 1935 r., pełniąc kolejno następujące funkcje: młodszego oficera, oficera technicznego eskadry, obserwatora i zastępcy oficera taktycznego.

W kwietniu 1933 r. otrzymał skierowanie na kurs pilotażu w Dęblinie, którego nie ukończył z powodu wypadku, jakiemu uległ w maju tego roku.

sygn. 136. Protokół egzaminu maturalnego nie zachował się.

W roku 1934 uczestniczył z 21. Eskadrą w akcji przeciwpowodziowej. W tymże roku, po katastrofalnych opadach deszczu, zostały zalane okolice rzeki Dunajec, a niektóre podgórskie miejscowości zostały zupełnie odcięte od świata. W związku z tym kataklizmem władze wojskowe do niesienia pomocy powodzianom wyznaczyły 21. Eskadrę Liniową ppor. Chucheli z 2. PL w Krakowie. Głównym zadaniem załóg 21. EL było ratowanie życia ludzi i dobytku mieszkańców zatopionych miejscowości oraz dostarczanie im żywności i wody pitnej. Za udział i postawę w tej akcji ppor. obs. Władysław Chuchela został odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi. 1 stycznia 1935 r. awansował do stopnia porucznika.

W październiku 1935 r. otrzymał przeniesienie do 26. Eskadry Towarzyszącej 2. PL jako oficer techniczny i obserwator, a po roku został przesunięty na stanowisko dowódcy Plutonu Szkolnego Obsługi Samolotów, którą to funkcję pełnił do jesieni 1937 r., po czym objął obowiązki oficera ewidencji personalnej w Bazie 2. PL. 30 czerwca 1938 r. został przeniesiony w stan spoczynku z powodu zawarcia związku małżeńskiego bez pozwolenia władz wojskowych⁸.

24 sierpnia 1939 r., w związku z zagrożeniem wojennym, został zmobilizowany do 2. PL, obejmując funkcję zastępcy dowódcy kompanii wartowniczej, a od 1 września dowódcy tejże kompanii. Z chwilą wybuchu wojny niemiecko-polskiej ewakuował się z

⁸ Związek małżeński zawarł z Cecylią Smajek. W Krakowie mieszkał przy ul. Prywatnej 5.

Bazą Lotniczą nr 2 i 17 września 1939 r., na rozkaz komendanta Bazy mjr. obs. Władysława Popiela, o północy przekroczył granicę polsko-rumuńską w Śniatyniu.

RUMUNIA – FRANCJA – WIELKA BRYTANIA

Trasa ewakuacyjna w Rumunii wiodła przez Storożyniec (18 IX), Radauti (19 IX), Babadag (22 IX), Tulcea (25 IX), Ceamurlia de Sus (10 X). W tej ostatniej miejscowości por. Chuchela przebywał 11 dni. 21 października 1939 r. otrzymał paszport i następnego dnia udał się do czarnomorskiego portu Bałcie, z którego 5 listopada 1939 r., przez Bosfor i Morze Śródziemne, odpłynął do Marsylii. Do portu docelowego przybył 12 listopada, skąd na drugi dzień o godz. 00.10 został przetransportowany do Lyonu, gdzie w bazie polskiego lotnictwa objął funkcję oficera ewidencji personalnej.

Po upadku Francji, 23 czerwca 1940 r., ewakuował się z Port-Vendres nad Morzem Śródziemnym do Wielkiej Brytanii. Trasa ewakuacji prowadziła do portów północnej Afryki – Oranu (25 VI 1940) i Casablanki (28 VI), a następnie Gibraltaru (3 VII). Po czterodniowym postoju, 7 VII 1940 r. transport ewakuacyjny opuścił Gibraltar i 16 VII zawinął do Liverpoolu, skąd lotników przewieziono kolejną do obozu przejściowego w Glasgow w Szkocji.

3 września 1940 r. por. Chuchela przybył do Centrum Wyszkożenia Ziemi w Blackpool i 19. objął funkcję adiutanta 1. Dywizjonu Szkolnego.

6 października 1940 r. otrzymał stopień podporuc-

nika RAF-u (Pilot Officer).

22 maja 1941 r. został mianowany dowódcą Eskadry 1. Dywizjonu.

13 września t.r. odkomenderowano go na przeszkolenie do 10. AOS⁹ w Dumfries w Szkocji, a 21 kwietnia 1942 r. przeniesiono na dalsze szkolenie bojowe do 18. OTU¹⁰ w Bramcote.

W DYWIZJONIE 304

10 sierpnia 1942 r. otrzymał przydział służbowy do 304. Dywizjonu Bombowego „Ziemi Śląskiej” im. Księcia Józefa Poniatowskiego, stacjonującego na lotnisku Dale w Walii i awans na stopień porucznika RAF-u (Flying Officer). Z powodu dużych strat w personelu latającym w 1942 r. 304. Dywizjon Bombowy 7 maja tego roku został wycofany z Bomber Command (Dowództwo Lotnictwa Odznaka 304. Dywizjonu Bombowego) i skierowany do dyspozycji Dowództwa Lotnictwa Obrony Wybrzeża (Coastal Command).

Służba w Lotnictwie Obrony Wybrzeża polegała na tropieniu i zwalczaniu niemieckich okrętów nawodnych i podwodnych, ubezpieczeniu własnych szlaków wodnych, patrolowaniu Zatoki Biskajskiej i otwartych wód Atlantyku, osłonie konwojów wyruszających w oceaniczny rejs, wyławianiu załóg lotni-

⁹ AOS (ang.) - Air Observers School (Szkoła Obserwatorów Lotniczych).

¹⁰ OTU (ang.) - Operational Training Unit (Oddział Wyszko-
lenia Bojowego).

czych wodujących przymusowo na wodach przybrzeżnych.

W dywizjonie 304. por. obs. służył do 15 kwietnia 1944 r.¹¹, z przerwą od 13 sierpnia do 19 września 1943 r., kiedy to na krótko został odkomenderowany do Eskadry „C” (Polskiej) 138. Dywizjonu RAF do Zadań Specjalnych w Tempsford. Kpt. obs. Władysław Chuchela – Lotnisko operacyjne w Chivenor, 1944 r.

W okresie od 20 września do 3 listopada 1943 r. z powodu choroby przebywał w szpitalu w miejscowości Littleport (109 km na północ od Londynu), hrabstwo Cambridgeshire. Po wyzdrowieniu, 25 listopada 1943 r. powrócił do 304. Dywizjonu Bombowego, stacjonującego w tym czasie na lotnisku w Davidstow Moor. W 304. DB wykonał łącznie jako obserwator 39 lotów patrolowych nad Zatoką Biskajską i Atlantykiem¹². Po zakończeniu służby operacyjnej kpt. obs. Władysław Chuchela odszedł z 304. DB do 6. OTU w Silloth na stanowisko instruktora, jednak już 3 maja 1944 r. został z powrotem przydzielony do 304. DB stacjonującego na lotnisku w Chivenor, w którym objął funkcję oficera wywiadu (Intelligence Officer). 29 sierpnia 1944 r. został skierowany na kurs informacyjny w Blackpool, po którego ukończeniu, 30 września 1944 r., odszedł do Wydziału Personalnego Dowództwa Sił Powietrznych.

¹¹ 4 marca 1944 r. awansował do stopnia kapitana PSP.

¹² 17 czerwca 1943 r. awansował do stopnia kapitana RAF-u (Flight Lieutenant).

LOSY POWOJENNE

30 czerwca 1947 r. wstąpił do Polskiego Korpusu Przysposobienia i Rozmieszczenia w Melton Mowbray, gdzie zorganizowano obóz zborny dla polskich lotników funkcjonujący pod nazwą 9. Polish Resettlement Unit, a po roku został przeniesiony do 3. Polish Resettlement Unit w Dunholme Lodge. 15 września 1948 r. zapisał się do Leicester College, gdzie przeszedł roczne przeszkolenie kursowe w zakresie produkcji wyrobów skórzanych. 1 czerwca 1949 r. został zdemobilizowany i podjął pracę w fabryce galanterii skórzanej, gdzie pracował do czasu przejścia na emeryturę w 1971 roku.

Zmarł 14 maja 1988 r. w Heysham niedaleko Blackpool, Lancashire. Był odznaczony: trzykrotnie Krzyżem Walecznych, Srebrnym Krzyżem Zasługi, trzykrotnie Medalem Lotniczym, francuskim Krzyżem Kombatanta Ochotnika (Croix du Combattant Volontaire) i pamiątkowymi odznaczeniami brytyjskimi (1935/45 Star, Atlantic Star, Defence Medal, War Medal).

ŹRÓDŁA:

Archiwum Instytutu Polskiego i Muzeum gen. Sikorskiego w Londynie: Zeszyt Ewidencyjny, sygn. LOT.A.IV. 1/25/18; Fiszka osobowa; Kartoteka personalna; Dziennik Operacyjny 304. Dywizjonu Bombowego.

Archiwum Państwowe w Przemyślu: zespół: Szkoła Podstawowa nr 1 w Przemyślu, zespół: I Państwowe Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące im. J. Słowackiego w Przemyślu.

Listy W. Chucheli do autora z dn. 1 grudnia 1986 i 29 stycznia 1987.

Nekrolog Stowarzyszenia Lotników Polskich w Wielkiej Brytanii.

Urząd Stanu Cywilnego w Przemysłu, Księga urodzeń Zasania 1903–1914.

OPRACOWANIA:

Cynk J. B., *Polskie Siły Powietrzne w wojnie 1939–1943 i 1943–1945*, tom I i II, Wyd. Aj-Press, Gdańsk 2001, 2002.

Krzystek T. J., Krzystek A., *Polskie Siły Powietrzne w Wielkiej Brytanii w latach 1940–1947*, Wyd. Stratus, Sandomierz 2012.

Pawlak J., *Absolwenci Szkoły Orląt 1925–1939*, Wyd. Retro-Art, Warszawa 2002.

Tenże, *Polskie Eskadry w latach 1918–1939*, Wyd. Komunikacji i łączności, Warszawa 1989.

Przedpełski A., *80 lat polskiego lotnictwa wojkowego 1918–1998. Zarys historii*, Dom Wydawniczy Bellona, wyd. II popr. i uzup., Warszawa 1998.